Анна Бнятова
студентка гр. 172-2,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Після початку повномасштабної війни у 2022 році життя всіх українців кардинально змінилося. Якщо раніше головною метою фінансової політики України було зростання економіки та забезпечення стабільності, то сьогодні на перший план виходить захист країни та пов'язаний з ним людиноцентризм. У центрі останнього мають бути українці, які найбільше постраждали від війни: внутрішньо переміщені особи (*далі* – ВПО), люди, які втратили своє житло, поранені військові та цивільні, діти-сироти, ветерани, військові та члени їх сімей.

Кабінет Міністрів запропонував проєкт Закону «Про Державний бюджет України на 2026 рік», відповідно до якого сукупні видатки на програми соціальної підтримки у 2026 році складуть 467,1 млрд грн. З початку 2026 року прожитковий мінімум зросте з 2920 до 3209 грн. в розрахунку на місяць на одну людину. На виплати для ВПО у державному бюджеті України на 2026 рік передбачено понад 72 млрд грн, з яких близько 39,6 млрд грн буде спрямовано на допомогу з проживанням – це набагато більше, ніж було в попередні роки. На 6,1 млрд грн більше, ніж 2025-го, уряд запланував на підтримку ветеранів – 17,9 млрд грн. З цієї суми: на компенсацію вартості житла для ветеранів з інвалідністю I і II груп – 5,7 млрд грн; на психологічну підтримку, професійну адаптацію, проєкти підтримки й одноразову грошову допомогу – 4 млрд грн; будівництво й утримання національного меморіального кладовища – 4 млрд грн [1]. Також ще одним важливим кроком є збільшення прожиткового мінімуму із 2920 до 3209 грн. Держава намагається підтримати населення у складних умовах воєнного стану. Заплановано значно збільшити фінансування програм підтримки для ВПО.

Суттєво збільшений обсяг фінансування свідчить про прагнення уряду посилити увагу до проблеми забезпечення належного рівня добробуту українців та їхніх потреб, відповідним чином реалізуючи політику соціального захисту населення. За словами професора С. І. Юрія: «Соціальний захист населення – це система заходів…, що гарантується та реалізується державою для досягнення гідного життя людини, тобто її матеріальної забезпеченості на рівні стандартів сучасного розвитку суспільства. Головною метою соціального захисту як складової соціальної політики держави є надання кожному члену суспільства, незалежно від соціального походження, національної або расової належності, можливості вільно розвиватися, реалізувати власні здібності. Отже, державні механізми щодо забезпечення соціального захисту спрямовані на кожну людину і стосуються не лише найменш забезпечених категорій, а й населення загалом» [2, с. 471].

В Україні вже сьогодні проводяться певні заходи для збільшення виплат і покращення життя всіх малозабезпечених осіб, людей, які втратили домівку, отримали поранення, військовослужбовців і ветеранів: учасники бойових дій мають право на безоплатне отримання ліків, військові пенсіонери – на житлово-комунальні пільги, також особи з інвалідністю можуть безоплатно користуватися всіма видами міського транспорту, для внутрішньо переміщених осіб уряд виділив кошти на облаштування тимчасового житла та запроваджує додаткову одноразову виплату для працюючих переселенців.

Проте однією з найголовніших особливостей соціальної політики України, особливо в умовах воєнного стану, залишається пенсійне забезпечення військовослужбовців. Незважаючи на збільшення надбавок і доплат, фінансовий стан учасників бойових дій залишається критичним. Вони не спроможні задовольнити свої мінімальні потреби, бо зростає вартість продуктів харчування, необхідних ліків, підвищуються ціни на житло, медичні послуги. Це люди, які присвятили своє життя службі в армії та захисту України, проте сьогодні вони залишилися без необхідного пенсійного фінансування.

Отже, людиноцентрична фінансова політика – це не тільки допомога сьогодні, а й необхідна інвестиція у майбутнє, тому держава повинна віддати належне людям, які найбільше постраждали від війни – забезпечити їх гідним соціальним захистом, доступом до медичних засобів, житла, освіти, належного працевлаштування. Ми не маємо забувати, якою ціною дається нам боротьба за свою незалежність: за офіційними джерелами на сьогодні, щонайменше 60-100 тисяч українських військовослужбовців загинуло, 400 тисяч військових поранено, близько 4,6 мільйона отримали статус ВПО. Усі вони та члени їхніх сімей заслуговують на гідне, фінансового забезпечене, життя.

Список використаних джерел:

1. Калашник П., Павленко Д. Уряд погодив проєкт бюджету на 2026 рік: підвищення мінімалки, майже 3 трлн грн на армію ти потреба у $46,5 млрд від партнерів. *Forbes*. URL: https://forbes.ua/news/uryad-pogodiv-proekt-byudzhetu-na-2026-rik-pidvishchennya-minimalki-mayzhe-3-trln-na-armiyu-ta-potreba-u-465-mlrd-vid-partneriv-15092025-32627 (дата звернення 15.09.2025 р.)
2. Юрій С. І., Дем'янишин В. Г., Письменний В. В. Бюджетна система: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 624 с.